

Ristirahva Pühapäevalehes aastatel 1896–1898 ilmunud kolm sõnumit kirja-
saatjalt J.K. Põhja-Kaukaasia: Kubani oblast. Ilmaolud, põllupidamine, vilja
ja kartuli hinnad. Jahiolud. Metsaolud. Nii J.K. kirjelduse järgi kui ka muude
seoste põhjal saab üsna kindlalt arvata, et need kirjad on saadetud seni vähe-
tuntud Burna eesti asundusest (praegu: Burnõi küla).¹ Digiteeris A. Aule, kir-
javiis muutmata.

Ristirahva Pühapäevaleht (nr. 50), 15. detsember 1896, lk. 415

Kubanski oblastist (Kaukasiast) kirjutab J. K.:

Kuiwa pärast on põllumehed nisu ja rukki külwiga oodanud; Nowembri kuus
alles külwati ja muist jäi külwamata. — 2-sel Nowembril tuli 4 wersoki pak-
sune lumi maha ja andsime esimest korda loomadele käest süüa. — Nisu puud
maksab siin 7 rubla; mernik karduhwliid 15 kop.

Ristirahva Pühapäevaleht (nr. 3), 18. jaanuar 1898, lk. 21

Kaukaasiast.

Annan siit Kubanski maakonnast natuke teadust, kui lugijad kuulda tahawad.

Ma olen siin juba 27 aastat elanud, aga ühte nii külma talwet pole mina weel
siin leidnud kui tänawu. Oktobri-kuu 22-sel päewal hakkas lumi maha sada-

---

¹ Umbes samal ajal, 1895. aastal on Audru pastor Robert Holst esimest eesti asundus-
te ülevaadet koostades saanud kirja, mille on saatnud J. K. Kubani maakonnast
(vt. Ristirahva Pühapäevaleht nr. 18, 30.04.1895, lk. 140, Holsti vastus kirjale): 26. J. K.
*Kubani kreisist Kaukasiast. Hea, et ka teie oma väikesest külast teadusi saadate ja
et Noworossiiski õpetaja teie eest hoolt kannab. Katsuge kooli puudusel omale ometi
kiriku wöölmündert walida, kes teile pühapäiwiti jutlust loeb. Kui wähe aega saan,
wastan ehk postiga.* Sellest saab järeldada, et J. K. oli väikesest külast, mida võis lu-
geda eesti asunduseks (siin edaspidi kirjas: 10 peret). Samuti saab järeldada, et Holst
kasutas J. K. saadetud andmeid oma ülevaates. Põhja-Kaukaasiast on Holsti ülevaa-
tes (1896) nimeliselt mainitud 10 eesti asundust, nendest väikeseid ainult kaks: *Upur-
no ehk Burnowo* (Burna), 60 elanikku, ja *Singelei*, samuti 60 elanikku. Et August
Ingermaa oma mälestustes ja Burna sõsarküla Perevalka elanik Adolf Andreson on
samastanud „Burna” ja „Singelei”, tuleb arvata, et Holst on selles osas eksinud ja ni-
metanud üht ja sama asundust kahes kohas, mis jätabki ainult ühe võimaluse: Burna.
Burna kohta on Holst erinevalt mitmest teisest asundusest esitanud kõik andmed, kü-
simärke ei ole. Et J. K. koduküla oli Kubanis (Põhja-Kaukaasia), aga seal käis Novo-
rossiiski õpetaja (Taga-Kaukaasiast), ei saanud see küla olla Kaukasuse mägedest
väga kaugel, mis samuti osutab just Burnale: Burna jääb Kaukasuse mägede külje
alla ja on Taga-Kaukaasiale lähemal kui teised Põhja-Kaukaasia asundused. Siin
edaspidi mainitud „Kubani jõgi” ei möödu Burnast, küll aga paikneb Burna Kubani
jõe lisajõe Malaja Laba kaldal. A.A.

ma ja sadas ühe joonega 4 päewa; siis oli 5 wershoki lund maas, et tubliste wõis ree ehk saaniga sõita, ja oli 9 kraadi külma. Nii külma pole meil ilmiski olnud. Aga seda külma ei olnud kauaks. Tänowune lumi oli meie kohta üsna warane; aja õunapuud jäiwad kõik täide lehte ja on weel praegugi lehtes, nagu metsas tammedki. Nüüd 1. Detsembril sõidame jälle wankritega lume puuduse pärast ja külma ei ole enam. — Kaukasias on Eestimaa kõrwas täieste soe maa, ja siin on kõiksugu metsloome: tiigrid ja metshärgi, põtru, karusid, metssigu, hirwesid, kitsesid j. m. Suurwürst käib iga aasta meil jahi peal ja minagi olen tutaw temale ja käin nendega ühes jahi peal. Tänowu lasti 40 looma metsast maha, ainult piisoni härgi lasti 3 tükki. Würst on tahapidi meid omale ilusa maja ehitanud selle tarwis, kui tema jahil käib, siis magab ta seal, aga meie tarwis weetakse ratsa hooste selgas riietest paladkad, kus warju leiame. Seal jahi peal on palju rahwast ja kõigile maksab würst palka ja annab toitu. Meil oli enne ka luba jahi peal käia kaugel metsades, aga sest ajast, 12 aasta eest, kui würst jahi õiguse omale ostis, keelati meid ära. Nüüd wõime aga oma maa peal üksi karusid ja sigu lasta; jänesed on meile tühjad asjad, nende pärast ei maksa laengit raisata. Kõige parem karu nahk maksab meil 3 rubla. Põdra sarwi ostetakse meil naela wiisi ja maksetakse 6 ja 7 kopikat naelast; kõige parem põdra nahk maksab 3 rubla. Wiljahinnad on meil tänowu kaunis kõrged: nisu tsetwert maksab 8 rbl., aga jahud mis peeneste nagu püül on jahwatatud, maksab 1 rbl. 20 kop. puud; karduhwli tsetwert maksab 15 kop.

Meid elab siin 10 peret, aga künni maad meil rohkem ei ole kui kartuhwli- ja kapsa-maad; leiba ja kõik mis meil tarwis läheb peame ostma. Meil on ju maad küllalt: 30 tesjatini pere peale, aga on kõik halb maa, mägine, metsaga kaetud ja kiwiline; ta kaswatab palju pirni- ja õunapuid, aga kõik on noored puud, mis meie ise selle 27 aasta sees oleme kaswatanud. Enne oli see maa päris lage ja ilma metsata; enne meid põletati iga sügise ja kewade rohu kulu tulega ära, aga meie hakkasime tuld oma maa pealt ärakustutama, nüüd on meil metsa küll, aga on alles noor.

Kui Jumal meile edespidi elu ja terwist kingib, siis hakkame metsa müüma ja selle wiisiga oma maast süüa saama. Küll oleme 27 aastat siin metsas ja wõeraste hulgas elanud, aga oma wanemate kalli usu seadust ja õigust oleme kinni pidanud. Mure on meil aga laste kooli ja õpetuse poolest. Meie seia asumine juhtus üsna õnnetu olema selle pärast, et meie oma seltsi hulgas mitte ühte koolitatud ehk kirja meest ei olnud; minagi ei osanud kirja mitte rohkem kui pisut lugeda ja kirjutada. Nii palju ehk pisut, kui ma nüüd mõistan, olen ma Kaukasias õppind oma wana ea sees. Tänu Jumalale ja kuningale, kes meile tüki maad on annud ilma suure maksuta. Meil on siin rohkeste aega, sellepärast oli wõimalik lapse wiisil toas istuda ja lugema ja kirjutama õppida.

Minu juures käib palju mitmet sugu inimesi, ja jääwad ka öömajale. Siis tuleb jutt Jumalast ja maailmast, ja mina näitan neile oma raamatuid laua peale ja ütlen mitu korda: kui sul aga üks nende seast, Piibli raamat oleks, siis so süda oleks rõemus! Neid on küll, kes minu raamatuid armastawad, aga nad ei oska neid lugeda ja kässiwad mind, lasta neid nende keele ümber panna. Kahju, et mul ei ole parajat Jumala sõna raamatut nende keeles. Sealt nad leiaksid, kui

palju nad pattu teewad oma ebausuga ja ripu elu ning wiina joomisega; nad õpiksid ka pühapäewa pidama ilma kaupluseta ja saaksid aru, et wargus ristiinimesele kõlwatu töö on. Nüüd on lugu nõnda, et mitu, kui ta homiku ära läheb, siis wõtab kaasa, mis kätte saab.

J. K.

Ristirahva Pühapäevaleht (nr. 47), 22. november 1898, lk. 386

Kaukaasiast, Kubani maakonnast kirjutab sealne elanik J. K.:

Meile tegi Kubani jõgi 6. Oktobril palju waewa, sest mägedes oli nii palju lund ja wihma sadanud, et wesi äkitselt tõusis nii, et jõe äärdse elanikude käest maad ärasõi ja wõtmata karduhwliid maaga tükis ärawiis, hoonid lõhkus ja suuri sildu ärawiis. Ma hakkasin wara homiku kartuhwliid wõimalikult ära-kiskuma armuheitmata jõe käest, olin selle töö juures esite üksi, aga kui rahwas ärkas, tuli naesi ka tööle appi, kuna mehed kaugel seisiwad ja meid käs-kisid äratulla; wanad naesed olid hakkajamad kui mehed ja kiskusime nendega 100 mernikut weest, aga teist sedawõrra wiis wesi ära. Minu käest wõttis uputus nüüd teistkorda krundi ära: nõnda oli ka aastal 1896. Jumal parandagu seda wiga armulikult! — Iga aasta on 1 ehk 2 meest selle jõe wette uppu-mas.